

ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Obsah dokumentu má informatívny charakter

588/2001 З. з.

Ознамління

Міністерство заграничних діл

Міністерство заграничних діл Словацької республіки ознамує, же 5. новембра 1992 была в Штрасбургу отворена на підпис членським країнам Рады Европы харта регіональных або мінорітних языків.

В мені Словацької республіки была харта підписана в Штрасбургу 20. фебруара 2001. Народна рада Словацької республіки схвалила пріяты харты 19. юна 2001 на основі резолюції ч. 1497 з 19. юна 2001. Президент Словацької республіки харту ратіфіковав 20. юла 2001. Ратіфікачній документ був переданий депозитарёви, генералному таёмникови Рады Европы, і зареєстрований ним 5. септембра 2001.

Харта платить од 1. марца 1998 на основі Статі 19 абз. 1. Про Словацьку республіку харта буде платити од 1. януара 2002 на основі Статі 19 абз. 2.

Передаваючі ратіфікачній документ, Словацька республіка зробила слідуоче выголошіня:

1. Словацька республіка выголошує, же пріяту харту буде імплементовати в згоді з Уставов Словацької республіки і пріятыма меджінародныма договорами, котры гарантують рівноправность обчанів перед законом без огляду на їх походжіня, расу, віросповіданя або народность, з цілём підпоровати европску языкову дідовизну без пошкоджіня вживаня штатного языка.

2. Словацька республіка выголошує подля Статі 1 буквы б) харты, же понятия „теріотія, на котрій ся вживать регіональний або мінорітний язык,“ ся тыкать сел/міст подля наряджіня влады Словацької республіки ч. 221/1999 З. з., котрым ся выдає список сел/міст, в котрых жытелі Словацької республіки, яки належать к народностній меншыні, творять мінімално 20% жытелів, з 25. августа 1999, а то враховано імплементації ей Статі 10.

3. Подля Статі 3 абз. 1 харты „регіональными або мінорітными языками“ в Словацькій республіці суть языки: болгарський, чеськый, хорватський, мадярський, німецькый, польскый, ромскый, русинський і український“; імплементація установлінь харты подля ей Статі 2 абз. 2, котра ся тыкать болгарского, чеського, хорватского, німецького, польского і ромского языка:

Статья 8: абз. 1 буква а) пункт ііі, буква б) пункт ііі, буква ц)¹ пункт ііі, буква д) пункт ііі, буква е) пункт іі, буква ф) пункт іі, буквы г), г), і);

Статья 9: абз. 1 буква а) пункты іі, ііі, буква б) пункты іі, ііі, буква ц) пункты іі, ііі, буква д);

¹ В текстї сьме ся в поедных пунктах означеных малыма графемами притримовали порядку графем подля словацької абецеды, жебы не доходило к хыбам при інтерпретації окремых пунктівв офіціального документу харты опублікованого в словацькім языку.

Статья 10: абз. 1 буква а) пункты iii, iv, абз. 2 буквы б), ц), д), ф), г), абз. 3 буква ц), абз. 4 буквы а), ц), абз. 5;

Статья 11: абз. 1 буква а) пункт iii, буква б) пункт ii, буква ц) пункт ii, буква д), буква е) пункт i, буква ф) пункт ii, абз. 2 i 3;

Статья 12: абз. 1 буквы а), б), ц), д), е), ф), г), абз. 2 i 3;

Статья 13: абз. 1 буквы а), б), ц), абз. 2 буква ц);

Статья 14: буква а);

Статья 14: буква б) лем про чеський, німецький і польский язык;

руси́нский і украї́нский язык:

Статья 8: абз. 1 буква а) пункт ii, буква б) пункт ii, буква ц) пункт ii, буква д) пункт ii, буква е) пункт ii, буква ф) пункт ii, буквы г), г), i);

Статья 9: абз. 1 буква а) пункты ii, iii, буква б) пункты ii, iii, буква ц) пункты ii, iii, буква д), абз. 3;

Статья 10: абз. 1 буква а) пункты iii, iv, абз. 2 буквы б), ц), д), ф), г), абз. 3 буква ц), абз. 4 буквы а), ц), абз. 5;

Статья 11: абз. 1 буква а) пункт iii, буква б) пункт ii, буква ц) пункт ii, буква д), буква е) пункт i, буква ф) пункт ii, абз. 2 i 3;

Статья 12: абз. 1 буквы а), б), ц), д), е), ф), г), абз. 2 i 3;

Статья 13: абз. 1 буквы а), б), ц), абз. 2 буква ц);

Статья 14: буква а);

Статья 14: буква б) лем про український язык;

мадя́рский язык:

Статья 8: абз. 1 буква а) пункт i, буква б) пункт i, буква ц) пункт i, буква д) пункт i, буква е) пункт i, буква ф) пункт i, буквы г), г), i);

Статья 9: абз. 1 буква а) пункты ii, iii, буква б) пункты ii, iii, буква ц) пункты ii, iii, буква д), абз. 2 буква а), абз. 3;

Статья 10: абз. 1 буква а) пункт ii, абз. 2 буквы а), б), ц), д), ф), г), абз. 3 буквы б), ц), абз. 4 буквы а), ц), абз. 5;

Статья 11: абз. 1 буква а) пункт iii, буква б) пункт ii, буква ц) пункт ii, буква д), буква е) пункт i, буква ф) пункт i, абз. 2 i 3;

Статья 12: абз. 1 буквы а), б), ц), д), е), ф), г), абз. 2 i 3;

Статья 13: абз. 1 буквы а), б), ц), абз. 2 буква ц);

Статья 14: буквы а), б).

4. Словацька республіка выголошує, же Статья 8 абз. 1 буква е) пункт і ся такыть приправы педагогів, теологів, культурных і освітніх робітників без пошкоджіня навчання в штатнім языку з тым, же переважна часть предметів, враховано профіловых, ся реалізує в мінорітнім языку, решпектуючі правны нормы Словацькой республіки у сфері высокых школ.

5. Словацька республіка выголошує, же Статья 10 абз. 1 буква а) пункт ii, Статья 10 абз. 2 буква а) і Статья 10 абз. 3 буква б) ся будуть імплементовати без пошкоджіня вживання штатного языка подля Уставы Словацькой республіки і в корешпонденції з правным порядком Словацькой республіки.

6. Словацька республіка выголошує, же Статю 12 абз. 1 букву е) і Статю 13 абз. 2 букву ц) мож імплементовати тогды, кедь выслідкы їх імплементації не суть в розпорі з іншыма нормами правного порядку Словацькой республіки, якы заказують дискрімінацію обчанів Словацькой республіки в робочо-правных одношінях на теріторії Словацькой республіки.

ЕВРОПСКА ХАРТА

регіональных або міноритных языків

Преамбула

Членські штаты рады Европы, сігнатарі той харты,

- з оглядом на то, же цілём Рады Европы є досягнути бівшу єдноту межді єї членами, главно з цілём хранити і реалізувати ідеалы і прінціпы, котры суть їх сполочнов дїдовизов,
- з оглядом на то, же охрана історічных регіональных або міноритных языків Европы, з котрых дакотрым грозить поступный заник, помагать утримувати і розвивати европске културне богатство і традиції,
- з оглядом на то, же право на хоснованя регіонального або міноритного языка в приватнім і публічнім животі на основі прінціпів Меджінародного пакту о обчаньских і політичных правах Організації споєных народів і Договору о охрані людських прав і основных слобод Рады Европы ся поважує за неоднятне право,
- памятаючі на роботу зроблену в рамках КБСЕ а окреме на Гелсінський заключный акт з року 1975, як і на документ з Коданьского зобраня з року 1990,
- підкреслюючі значіня інтеркултуры і вещеязычности і усвідомлючі собі, же охрана і підпора регіональных або міноритных языків бы не мала пошкодити офіціалны языки і потребу їх навчаня,
- усвідомлючі собі факт, же охрана і підпора регіональных або міноритных языків у різних державах і регіонах Европы є визначным приносом к формованю Европы на прінціпах демокрації і културной розмаїтости в рамках утриманя народной сувереніты і теріторіальной інтегріты,
- беручі до увагы шпецфічны условия і історічны традиції в окремых регіонах европских штатів, договорили ся так:

Часть I

Общі приписы

Статья 1

Основны понятия

Про потребы той харты ся під понятём

а) „регіональны або міноритнвы языки“ розумлять языки

і традично хоснованы на теріторії даного штату ёго жителями, котры творять меншу групу в порівнаю з другыма жителями штату, і

ii) суть інакшы як офіціальный (-ы) язык (-ы) даного штату, не належать ту діалекты офіціального (-ых) языка (-ів) штату ани языки мігрантів,

б) „територія, на котрій ся хоснує регіональний або мінорітний язык,“ розумить географічна область, на котрій є тот язык інструментом комунікації про конкретну кількість людей, на основі чого має право на приятя різних охранных і підпорных кроків, о котрых говорить харта,

ц) „языкы без теріторії“ розумлять языкы хоснованы обчанами даного штату, котры суть інакшы од языка або языків другой части жытельства штату, але котры не мож споєвати з конкретнов географічнов областёв, і хоць ся традичномо хоснують на теріторії штату.

Статя 2

Повинности

1. Каждая сігнатарська країна повинна дотримовати приписы уведжены в части II в одношію ід вшыткым регіональным або меншыновым языкам, котрыма ся бісідуює на ей теріторії, і котры корешпондуують з понятём статі 1.

2. В одношію ку каждому языку, котрый ся уведе при ратіфікації, приятю або схваліню на основі статі 3, каждая сігнатарська країна повинна імплементовати мінімално 35 абзаців або букв выбратых із приписів у части III той харты, причім найменше три мусять быти выбраты із статей 8 і 9 а по єднім із статей 9, 10, 11 і 13.

Статя 3

Організачны крокы

1. Каждая сігнатарська країна уведе в ратіфікачнім документі, документі о приятю або о схваліню, каждый регіональний або мінорітний язык, або каждый офіціалный язык менше розшыренный на цілій своїй теріторії або на части теріторії, на котрый ся будуть апліковати абзацы выбраты в згоді зо Статёв 2 абз. 2.

2. Каждая сігнатарська країна може хоцьколи пізніше інформовати генералного таёмника о розшыріню повинностей выпливаючіх з далшых абзаців харты, котры не суть уведжены в ратіфікачнім документі, документі о приятю або о схваліню, або же буде апліковати абзац 1 той статі на далшы регіональны або мінорітны языкы або на другы офіціалны языкы, менше хоснованы на цілій ей теріторії або на части ей теріторії.

3. Повинности выпываючі з попереднёго абзацу суть інтегралнов частёв ратіфікації, приятя або схваліня і мають еднаку силу од выдання той інформації.

Статя 4

Екзістуючі режімы охраны

1. Нияке установліня той харты не мож толковати як лімітуюче або негуюче права гарантованы Европскым договором о людських правах.

2. Установліня той харты не мають вплив на приязнішы установліня про статус регіональных або мінорітных языків або на регулюючій правный режім меншын, котры можуть платити на теріторії сігнатарської країны або котры регулюють релевантны двойсторонны або многосторонны договори.

Статя 5

Екзистуючі повинности

В тій харті ніч ся не сміє толковати як право зробити будь-який скуток в роспорі з цілями Харты Споєных народів або другыма повинностями подля меджінародного права враховано прінціпів сувереніты і територіальной компактности штатів.

Статя 6

Інформації

Сігнатарьскы країны беруть на себе повинность інформовати компетентны органы, організації і особы о правах і повинностях установлєных у тій харті.

Часть II

Цілі і прінціпы становлены на основі Статі 2 абз. 1

Статя 7

Цілі і прінціпы

1. К регіональным або меншыновым языкам у тых сферах, в котрых ся хоснують, і в залежности од ставу окремых языків сігнатарьскы країны сформують свою політику, легіслатіву і практику на таких цілях і прінціпах:

- а) узнання регіональных або мінорітных языків як прояву культурного богатства,
- б) решпектованя географічной области каждого регіонального або мінорітного языка так, жебы екзистуюче або приготовлєване адміністратівне роздіління не пошкодило процес підпору того регіонального або мінорітного языка,
- в) потреба ясного поступу в процесі підпору регіональных або мінорітных языків з цілём їх утриманя,
- г) злегшіня і/або підпора устного або письмового прояву в регіоналінім або мінорітнінім языку в общественніім і пріватніім жывоті,
- д) утримованя і розвиваня контактів у сферах вызначєных тов хартов, меджі групами хоснуючіма регіоналінім або мінорітнінім язык і другыма групами жыючіма в штаті, котры хоснують язык в ідентічній або близкій формі, як і надвязаня культурных односин з другыма групами в штаті, котры хоснують інакшы языки,
- е) створіня адекватных форм і механізмів на навчаня і штудії регіональных або мінорітных языків на вшыткых вгодных ступнях,
- ж) створіня выгод з цілём помочі особам, котры не знають регіоналінім або мінорітнінім язык і жыють в области, де ся тот язык хоснує, жебы ся го навчіли, кедь мають інтерєс,
- з) підпора штудій і баданя регіональных або мінорітных языків на універзітах або еквівалєнтных інштїтуціях,
- и) підпора адекватных форм меджінародной выміны у сферах, котры регулує тота харта про регіоналіны або мінорітны языки, кедь ся хоснують в ідентічній або близкій формі в двох або вєце штатах.

2. Сігнатарські країни ся завязують еліміновати, кедь так іщі не зробили, вшыткы непідложены розділы, вынятки, окліщія або выгоды в процесі хоснованя регіонального або мінорітного языка, котрых цілём є знеговати або огрозити ёго утримованя і розвой. Приятя окремых кроків на хосен регіональных або мінорітних языків з цілём підтримати рівноправность меджі вживателями тых языків і другим жытельством, або кроків акцептуючих їх шпецїфічны условия, не мож раховати за діскріміначны односно вживателїв розшыренїшых языків.

3. Стороны ся завязують підтримовати адекватныма средствами взаємне порозумліня меджі вшыткыма языковыма групами в державі, а головно загорнути респектованя, порозумліня і толеранцію к регіональным або мінорітным языкам до выховы і освіти, реалізованой в державі, а к уведженому приступу вести і масмедії.

4. При формованю політики заміряной на регіональны або мінорітны языки сігнатарські країны возьмуть до увагы потреби і желаня настолены групами, котры уведжены языки хоснують. В припадї потреби можуть основати poradny органы, котры бы помагали штатным органам у вшыткых вопросах, котры ся дотуляють регіональных або мінорітних языків.

5. Сігнатарі ся завязують апліковати, *mutatis mutandis*, прінціпы уведжены в абзацах 1–4 про языки без властной теріторії. Але про тоты языки платить, же тіп і розяг приятых кроків на реалізацію той харты треба становити адекватно, з оглядом на потреби і желаня, але і традиції і характерістичны знакы груп, котры тоты языки хоснують.

Часть III

Кроки заміряны на підпору хоснованя регіональных або мінорітних языків в общественнім жывоті на основі повинностей уведженых в Статї 2 абз. 2

Статя 8

Освіта

1. У сфері освіти сігнатарські країны беруть за свою повинность на теріториях, де ся такы языки хоснують, подля ситуації каждого з тых языків і без пошкоджія навчаня офіціального (-ых) языка (-ів) штату

а)

i забезпечіти передшкольску выхову в приналежных регіональных або мінорітних языках, або

ii забезпечіти доступность бівшой части предшкольскої выховы в приналежных регіональных або мінорітних языках, або

iii прияти єден із выше уведженых кроків на основі пунктів i, ii ходем про школярїв із родин, котры проявлять інтерес, за условия достаточной кількосты школярїв, або

iv кідь адміністративны органы не мають пряму компетенцію в сфері передшкольскої выховы, помагати i/або підтримовати реалізацію уведженых кроків на основі пунктів i – iii,

б)

i забезпечити навчання в основних школах в приналежних регіональних або мінорітних языках, або

ii забезпечити більшу частку навчання в основних школах в приналежних регіональних або мінорітних языках, або

iii забезпечити, жебы в основних школах навчання приналежних регіональних або мінорітних языків было інтегралнов частёв учебных основ, або

iv прыяти єден із выше уведжених кроків на основі пунктів i – iii холем про школярів із родин, котры проявлять інтерес, за условия достаточной кількості школярів,

ц)

i забезпечити навчання в середніх школах в приналежних регіональних або мінорітних языках, або

ii забезпечити більшу частку наувчання в середніх школах в приналежних регіональних або мінорітних языках, або

iii забезпечити, жебы в середніх школах навчання приналежних регіональних або мінорітних языків было інтегралнов частёв учебных основ, або

iv прыяти єден із выше уведжених кроків на основі пунктів i – iii холем про школярів, котры або, кедь є то вгодне, родини котрых проявлять інтерес, за условия достаточной кількості школярів,

д)

i забезпечити навчання в одборных школах в приналежних регіональних або мінорітних языках, або

ii забезпечити більшу частку навчання в одборных школах в приналежних регіональних або мінорітних языках, або

iii забезпечити, жебы в одборных школах навчання приналежних регіональних або мінорітних языків было інтегралнов частёв учебных основ, або

iv прыяти єден із выше уведжених кроків на основі пунктів i – iii холем про школярів, котры або, кедь є то вгодне, родини котрых проявлять інтерес, за условия достаточной кількості школярів,

е)

i забезпечити навчання на універзітах і на других високих школах в приналежних регіональних або мінорітних языках, або

ii забезпечити фінанції на штудії тых языків як одборных предметів універзітного і другого високошкольського навчання, або

iii кідь одношіня штату к високошкольським інштитуціям не дозволять прыяти кроки уведжени в пунктах i, ii, підтримовати і/або забезпечити навчання на універзіті або на другій высокій школі в регіональних або мінорітних языках або фінанції на штудії тых языків як одборных предметів універзітної або другой високошкольської освіти,

ф)

і забезпечити континуалне навчання або курси навчання про дорослых переважно, або чисто в регіональных або мінорітних языках, або

іі забезпечити, жебы ся тоты языки стали предметами навчання дорослых або інтегралнов частёв континуального навчання, або

ііі кідь адміністративны органы не мають пряму компетенцію в сфері навчання дорослых, помагати і/або підтримовати навчання тых языків в рамках навчання дорослых або континуального навчання,

г) прияти кроки на забезпечіня навчання історії і културы, котры мала вплив на регіональний або мінорітний язык,

г) забезпечити основну і далшу освіту учітелів потрібных на реалізацію тых букв од а) по г), котры сігнатарьска країна прияла,

і) створити єден або веце контрольных органів компетентных контролёвати реалізацію приятых кроків і прогрес досягнутый в уводжованю або розвою навчання регіональных або мінорітних языків і выготовлїня періодічных справ о імплементації приятых кроків, котры будуть опублікованы.

2. У сфері освіти на других теріторіях як на тых, де ся регіональны або мінорітны языки традично хоснують, сігнатарьскы країны беруть за свою повинность, кідь то кількость особ хоснуючїх регіональний або мінорітний язык выжадує, поволити, підтримати або забезпечити навчання в регіоналім або мінорітнім языку або навчання того языка на вшыткых вгодных ступнях освіти.

Статья 9

Судництво

1. Сігнатарьскы країны ся завязують в судных раёнах, в котрых кількость ужывателїв регіональных або мінорітних языків жыючїх на тій теріторії, дає право прияти ниже уведжены кроки, выходячі із сітуації окремых языків і за условия, же хоснованя можностей уведженных в тім абзацу не буде судця розуміти як барьеру справедливой імплементації юрисдикції,

а) в карнім процесі:

і забезпечити, жебы суды на жадость єдной стороны вели процес в регіональных або мінорітних языках, і/або

іі гарантовати обжалованону право хосновати ёго регіональний або мінорітний язык,

і/або

ііі забезпечити, жебы ся жадости і доказы, письмовы або устны, не брали за нерелевантны лем зато, бо были предложены в регіоналім або мінорітнім языку, і/або

іv выготовити на пожаданя докуметы повязаны з процесом в приналежнім регіоналім або мінорітнім языку, а кедь треба, выужыти тлумачників і переклады, котры бы про доткнуту особу не принесли далшый кельчік,

б) в обчаньскім процесі:

i) забезпечити, жебы суды на жадость єдной стороны вели процес в регіональных або мінорітних языках, і/або

ii) забезпечити, жебы особа выступаюча на суді могла хоцьколи хосновати свій регіональний або мінорітний язык, а то без додаточного кельчіку, і/або

iii) доволити передложыти документы і доказы в регіональных або мінорітних языках, кедь треба, то посередництвом тлумачників або перекладів,

ц) в процесі перед судами в адміністративных ділах:

i) забезпечити, жебы суды на жадость єдной стороны вели процес в регіональных або мінорітних языках, і/або

ii) забезпечити, жебы особа повинна выступити перед судом хоцьколи могла хосновати свій регіональний або мінорітний язык, а то без додаточного кельчіку, і/або

iii) доволити передложыти документы і доказы в регіональных або мінорітних языках, кедь треба, то посередництвом тлумачників або перекладів,

д) прыяти крокы, котры забезпечать, же аплікованя буквы б) пунктів i, ii, буквы с) пунктів i, ii, як і każde потрібне выужытя тлумачників і перекладів на буде значіти новы кельчік про доткнуты особы.

2. Сігнатарьскы країны ся завязують:

а) не знеговати платность правных документів выготовленых в штаті лем зато, бо суть выготовлены в регіоналім або мінорітнім языку, або

б) не знеговати меджі сторонами платность правных документів выготовленых в штаті лем зато, же суть конціпованы в регіоналім або мінорітнім языку, і забезпечити, жебы ся могли апліковати односно заінтересованых третіх сторон, котры не хоснують тоты языки, за условія, же тот, хто докуметы аплікує, поінформує третю сторону о обягу тых документів, або

ц) не знеговати меджі сторонами платность правных документів выготовленых в штаті лем зато, же суть конціпованы в регіоналім або мінорітнім языку

3. Сігнатарьскы країны ся завязують забезпечити доступ к найвызначнішым внутроштатным правным нормам і тым, котры ся дотуляють особ хоснуючім тоты языки, в регіональных або мінорітних языках, кедь даны тексты не были доступны інакшым способом.

Статя 10

Адміністративны органы і посполны службы

1. На адміністративных теріоріях штату, де кількость жыючіх ужывателів регіональных або мінорітних языків дає право на прыятя ниже уведженых кроків, і выходячі із ситуації каждого языка, сігнатарьскы країны ся завязують, кедь є то може,

а)

i) забезпечити, жебы адміністративны органы хосновали регіональны або мінорітны языки, або

ii) забезпечити, жебы урядници хосновали регіональны або мінорітны языки в контактї з особами, котры ся на них обернуть в тых языках, або

iii) забезпечити, жебы вжывателї регіональных або мінорітных языків могли передложыти устны або письмовы жадости, як і дістати одповідь в тых языках, або

iv) абезпечити, жебы вжывателї регіональных або мінорітных языків могли передложыти устны або письмовы жадости в тых языках, або

v) забезпечити, жебы вжывателї регіональных або мінорітных языків могли правоплатно передложыти документ в тых языках,

б) дати к діспозіції жытелям найчастіше вжываны урядны тексты і формуларї в регіональных або мінорітных языках або в двоязычній верзїї,

ц) доволити адміністративным органам конціповати документы в регіоналнім або мінорітнім языку.

2. Покры іде о містны і регіональны органы, на теріторїї, де жыє така кїлькосьт вжывателїв регіональных або мінорітных языків, котра дає право прыяти ниже уведжены крокы, сігнатарьскы країны ся завязують забезпечити і/або підтримати

а) хоснованя регіональных або мінорітных языків в шструктурах містных і регіональных органів,

б) можность, жебы вжывателї регіональных або мінорітных языків могли передложыти устны або письмовы жадости в тых языках,

ц) публікованя урядных документів регіональных органів таксамо в приналежных регіональных або мінорітных языках,

д) публікованя урядных документів містных органів таксамо в регіональных або мінорітных языках,

е) хоснованя регіональных або мінорітных языків на засїданях регіональных органів, причім можность хоснованя офіціального (-ых) языка (-ів) штату таж зістає захована,

ф) хоснованя регіональных або мінорітных языків на засїданях містных органів, причім можность хоснованя офіціального (-ых) языка (-ів) штату таж зістає захована,

г) хоснованя або перебераня традичных і адміністративных містных назвїв у регіональных або мінорітных языках, і кедь треба, то ведно із назвама в офіціалнім (-ых) языку (-ах).

3. З оглядом на посполны службы реалізованы адміністративнымы органами або нима уповномоченыма особами сігнатарьскы країны ся завязують на теріторїях, де ся хоснують регіональны або мінорітны языки, в залежности од статусу каждого языка і кедь є то можне:

а) забезпечити, жебы ся в процесї служб хосновали регіональны або мінорітны языки, або

б) доволити вживателям регіональних або мінорітних мов пропонувати жадость і дістати одповідь в тых мовах, або

ц) доволити вживателям регіональних або мінорітних мов пропонувати жадость в тых мовах.

4. З цілём імплементувати установлєня пріятых абзаців 1, 2, 3, сігнатарьскы країны ся завязують пріяты єден або вєце з наслідуючїх кроків:

а) забезпечіти пожадованый переклад або тлумачїня, кєдь ся то жадать,

б) здобувати, а там де є то потрібне, школити урядників і другых робітників посполных служєб,

ц) кідь є то можне, позітївно одповісти на жадости робітників посполных служєб, котры знають регіональний або мінорітний мов, быти делегованым на теріторію, де ся тот мов хоснує.

5. Сїгнатарьскы країны ся завязують на основї жадости доткнутых особ, доволити їм хосновати або перевзяти прїзвіско в регіональних або мінорітних мовах

Статя 11

Масмедїї

1. Сїгнатарьскы країны ся завязують про вживателїв регіональних або мінорітних мов на теріторіях, де ся тоты мовы хоснують, і подля статусу каждого з мов в розсягу, в якім суть урядны органы прїямо або непрїямо компетентны, мають правомочї або повнїать в тїй області даякы задачі, рєшпектуючі прїтїм прїнципы незалежности і самостатности масмедїї,

а) кєдь радїє і телевізія повнїать роль верейноправных масмедїї:

i) забезпечіти основаня холєм єдної радїєстаніці і єдного телеканалу в регіональних або мінорітних мовах, або

ii) підтримувати і/або помочі основати холєм єдну радїєстаніцю і єден телеканал в регіональних або мінорітних мовах, або

iii) пріяты вгодні крокы, жебы операторы понукали програмы в регіональних або мінорітних мовах,

б)

i) підтримувати і/або помочі основати холєм єдну радїєстаніцю в регіональних або мінорітних мовах, або

ii) підтримувати а/або помочі рєалїзації перїодїчного выслїаня радїєпрограмів в регіональних або мінорітних мовах,

ц)

i) підтримувати а/або помочі основати холєм єден телеканал в регіональних або мінорітних мовах, або

ii підтримувати і/або допоміжати реалізувати періодичне висыляня телепрограмів в регіональных або мінорітних языках,

д) підтримувати і/або допоміжати вырабляти і шырыти звуковы і авдіовізуалны творы в регіональных або мінорітних языках,

е)

i підтримувати і/або допоміжати основати і/або утримати холем єдного періодіка в регіональных або мінорітних языках, або

ii підтримувати і/або допоміжати сістематічно публікувати статі в періодіках в регіональных або мінорітних языках,

ф)

i фінанцовати мінорядны косты тых масмедій в регіональных або мінорітних языках всягды, де в общім закон доволіює фінанчно підтримувати масмедіі, або

ii аплікувати екзістуючі установліня о фінанчній підпорі і на выробу авдіовізуалных творів в регіональных або мінорітних языках,

г) підтримувати едукацію журналістів і другых робітників про масмедіі, котры хоснують регіональны або мінорітны языкы.

2. Сігнатарьскы країны ся завязують гарантовати слободу прямого прыниманя радіє- або телепрограмів із сусідніх держав в языку, котрый ся хоснує в єднакій або близкій формі регіональному або мінорітному языку, і не сперати переносу програмів радіє- і телестаніць зо сусідніх держав в уведженім языку. Далє ся завязують забезпечіти, жебы не настали ниякы окліщія слободы прояву і вольного току інформаций в пресі, котра хоснує язык в ідентічній формі або близкій регіональному або мінорітному языку. Реалізація уведженой слободы, зато бо обягує повинности і одповідности, може підлігати даякым формалітам, условіям, окліщіяям або санкціям, котры становлює закон і суть потрібны в демократічнім обществі в інтересах народной безпечности, теріторіальной компактности або посполного порядку, як превенція проти неприятку і злодійству, на охрану здравя і моралкы, на охрану репутаціі або прав другых, як превенція проти шыріню тайных інформаций або на утриманя авторіты і обектівности юстіціі.

3. Сігнатарьскы країны ся завязують забезпечіти, жебы інтересы вжывателів регіональных або мінорітних языків мали заступліня або жебы ся з нима холем раховало в органах, котры мож створити в згоді зо законом гарантуючім слободу і плураліту масмедій.

Статя 12

Културне діятельство і културны інштітуціі

В одношію ід културным актівітам і културным інштітуціям – главно к бібліотекам, відеотекам, културным центрам, музеям, архівам, академіям, театрам і кінам, як і к літературным творам і кінематографічній продукціі, к народній културній творчости, фестівалам, културному промыслу враховано, *inter alia*, схоснованя новых технологій – сігнатарьскы країны ся завязують на теріторіяях, де ся уведжены языкы хоснують, в розсягу, в якім суть урядны органы компетентны, правомічны або маюць в даній сфері даяку задачу,

- а) підтримувати прояви і активіти характерістичны про регіоналны або мінорітны языки, як і підтримувати різны приступы к творам в тых языках,
- б) в різній формі підтримувати в другых языках приступ ід творам в регіоналных або мінорітным языках спомаганём і розвоём перекладательской работы, дабінгу, пост-сінхронізації і выробов титулків,
- ц) підтримувати в регіоналных або мінорітных языках приступ ід творам в другых языках спомаганём і розвоём перекладательской работы, дабінгу, пост-сінхронізації і выробов титулків,
- д) забезпечіти, жебы організації одповідны за розвой і підпору різних форм культурных активіт в адекватній мірі загорнули знаня і хоснованя регіоналных або мінорітных языків і культур до активіт, котры організують або підтримують,
- е) робити крокы з цілём, жебы організації одповідны за розвой і підтримованя різних форм культурных активіт мали к діспозіції персонал, котрый добрі знає принадлежный регіоналный або мінорітный язык, як і язык (-ы) другых жителїв,
- ф) підтримувати пряму участь репрезентантів ужывателїв даного регіонального або мінорітного языка при створёваню культурных інштитуцій і планованю культурных активіт,
- г) помагати і/або злегшыти створіня єдного або веце органів компетентных зберати, архівовати і уводити або выдавати творы в регіоналных або мінорітных языках,
- г) кедь треба, то створити і/або підтримувати і фінанцовати перекладательскы службы і баданя термінології, главно з цілём утримованя і розвоя належной адміністративной, торговой, економічної, соціальной, технологічной або юридічной термінології в регіоналнім або мінорітнім языку.

2. В областях, де ся традично не хоснують регіоналны або мінорітны языки, сігнатарьскы країны ся завязують, кідь на даных теріторіях жые достаточна кількість ужывателїв регіонального або мінорітного языка, забезпечіти можности, підпорити і/або забезпечіти вгодны культурны активіти або інштитуції в навязности на попередній абзац.

3. Сігнатарьскы країны ся завязують при аплікації своёй культурной політики в заграничу створити вгодный простор і про регіоналны або мінорітны языки і їх культурны проявы.

Статя 13

Економічний і соціальный живот

1. Односно економічных і соціальных активіт сігнатарьскы країны на цілій своій теріторії ся завязують:

- а) еліміновати зо свого правного порядку вшыткы установлїня, котры без причіны заказують або окліщують хоснованя регіоналных або мінорітных языків в документах, дотуляючих ся економічного або соціального живота, главно в робочіх контрактах і в технічных документах, таких як інштрукції на хоснованя продуктів або інштрументів,
- б) заказати уводити додаткы, котры елімінують або окліщують хоснованя регіоналных або мінорітных языків в інтерных нормах фірем і в особных списках холем меджі вжывателями єднакого языка,

ц) протестувати проти поступам, цілём яких є одгварити особы од хоснованя регіонального або мінорітного языка у сфері економічных і соціалных активіт,

д) злегшыти і/або підтримати хоснованя регіональных або мінорітных языків далшыма можностями, якы суть уведжены высше.

2. Односно економічных і соціалных активіт сігнатарьскы країны ся завязують, кедь урядны органы мають такы компетенції, на теріторіях, де ся хоснують регіональны або мінорітны языки, і як то є може,

а) загорнути до своїх фінанчных і банковых норм установліня, котры через поступы корешпондуочі з комерчнов практиков доволять хосновати регіональны або мінорітны языки при выготовлєваню платобных приказів (шеків, зменок атд.), як і других фінанчных докладів, або кедь є то вгодне, забезпечіти реалізацію таких установлінь,

б) в економічных і соціалных секторах, котры належать прямо під їх контролю (посполный сектор), реалізувати крокы на підтримку хоснованя регіональных або мінорітных языків,

ц) забезпечіти, жебы інштитуції соціалной старостливости, як шпыталі, старобінці і притулки, давали можность прията і старостливости у своїм языку тым особам, котры хоснують регіональный або мінорітный язык, кедь потребують старостливість із здравотных прічін, внаслідку високого віку або з других прічін,

д) адекватным способом забезпечіти, жебы нормы безпечної роботи были выготовлены в регіональных або мінорітных языках,

е) забезпечіти, жебы інформації о правах конзументів, котры выдають компетентны адміністративны органы, были доступны в регіоналім або мінорітнім языку.

Статя 14

Черезгранічна кооперація

Сігнатарьскы країны ся завязують:

а) реалізувати платны двойсторонны і многосторонны договори, котрыма суть вязаны і штаты, в котрых ся хоснує еднакый язык в ідентічній або близькій формі, або кедь є то потрібне, снажыти ся прияти такы договори, котры бы мали підтримати контакты меджі вжывателями еднакого языка в приналежных країнах у сфері культуры, науки, інформацій, фаховой кваліфікації і ціложывотной освіти,

б) доволити і/або підтримати черезгранічну кооперацію главно меджі регіоналыма або містныма органами на хосен регіональных або мінорітных языків, на теріторіях, на котрых ся хоснує еднакый язык в ідентічній або близькій формі.

ЧАСТЬ IV

Аплікація харты

Статя 15

Періодічны sprawy

1. Сігнатарьскы країны будуть періодічно передкладати генералному таємникови Рады Европы у формі, котру становить Выбор міністрів, справу о своїй політиці на основі части II той харты і о кроках зробленых на апликацію приятых установлїнь части III. Перша справа ся мусить предложыти до рока од ратїфікації харты данов сігнатарьсков країнов а наслідуючі справи в трирічних інтервалах од першой справи.

2. Сігнатарьскы країны свої справи опублікують.

Статя 16

Контроля справ

1. Справи предложены генералному таємникови Рады Европы на основі Статї 15, перевірять Выбор експертів створений на основі Статї 17.

2. Органи або общества, легално основаны на теріторії сігнатарьской країны, можуть упозорнити Выбор експертів на проблемы імплементації приятых установлїнь харты сігнатарьсков країнов, впливаючих із части III. Выбор експертів може по конзултації з данов сігнатарьсков країнов акцептовати тоты інформації при приправі справи на основі абзацу 3 той статї. Тоты органи або общества можуть навьше предложыти свої погляды на політику сігнатарьской країны на основі части II.

3. На основі справ виходячі з абзацу 1 і інформацій уведжених в абзацу 2, приготувить Выбор експертів справу про Выбор міністрів. К справі ся приложать припоминки, пожаданы од сігнатарьской країны, а Выбор міністрів ей може опубліковати.

4. Справа выготовлена на основі абзацу 3 мала бы обяговати главно пропозиції Выбору експертів про Выбор міністрів, котрый на їх основі выготовить потрібны рекомендації про одну або про веце сігнатарьских країн.

5. Генералный таємник Рады Европы приготувить кажды два роки деталну справу про Парламентну громаду о імплементації харты.

Статя 17

Выбор експертів

1. Выбор експертів є зложеный із шпеціалїстів, каждая сігнатарьска країна має єдного члена, котры суть выменованы Выбором міністрів із списку пропонованих особ данов сігнатарьсков країнов, суть то абсолютно бездоганны особы і респектованы шпеціалїсты на вопросы, котры регулує тота харта.

2. Членове wyboru суть выменованы на період шестєх років і можуть быти зволены знова. Член wyboru, котрый не може закінчіти свій мандат, буде вымінений на основі процедури уведженой в абзацу 1, а новий член буде реалізовати мандат у звышнім періоді свого попередника.

3. Выбор експертів прийме правила своїх засідань. Ёго адміністративны службы забезпечить генералный таємник Рады Европы.

Часть V

Заключны установлїня

Статя 18

Тота харта є отворена на підпис членським штатам Рады Европы. Є потрібне єй ратифікувати, прияти або схвалити. Ратифікачны документи, документи о приятю або схваліню будуть уложены у генералного таємника Рады Европы.

Статя 19

1. Тота харта набуде платность першый день в місяцю, котрый наслідует по трьох минувших місяцях од дня, коли пять членських штатів Рады Европы высловило згоду прияти харту на основі установлїнь Статї 18.

2. Про членську країну, котра высловить згоду імplementовати хырту пізніше, харта набуде платность першый день в місяцю, котрый наслідует по трьох минувших місяцях од дня уложїня ратифікачного документу, документу о приятю або схваліню.

Статя 20

1. По набыттю платности той харты може Выбор міністрів Рады Европы вызвати хоцькотрый штат, котрый не є членом Рады Европы, жебы ся став сїгнатарём той харты.

2. Про нову сїгнатарьську країну харта набуде платность першый день в місяцю, котрый наслідует по трьох минувших місяцях од дня уложїня документу о припоїню к харті у генералного таємника Рады Европы.

Статя 21

1. Каждый штат може при підписаню або уложїню ратифікачного документу, документу о приятю, схваліню або припоїню высловити єдну або веце претензїй к Статї 7 абз. 2 аж 5 той харты. Ниякы далшы претензїї уж не мож настолити.

2. Каждая сїгнатарьська країна, котра высловила претензію на основі попереднєго абзацу, може од нєй цалком або счастї одступити посередництвом ознамлїня посланого генералному таємникови Рады Европы. Одступлїня набуде платность в день, коли ознамлїня прийме генералный таємник.

Статя 22

1. Каждая сїгнатарьська країна може од той харты хоцьколи одступити посередництвом ознамлїня посланого генералному таємникови Рады Европы.

2. Одступлїня набуде платность першый день в місяцю, котрый наслідует по шестєх минувших місяцях од дня, коли генеталный таємник прияв ознамлїня.

Статя 23

Генеталный таємник Рады Европы ознамить членським штатам Рады Европы і вшыткым штатам, котры підписали харту,

а) каждый підпис,

б) уложїня каждого ратифікачного документу, документу о приятю, схваліню або припоїню,

ц) каждый датум набытя платности той харты на основі Статї 19 і 20,

д) кажде ознамліня прыяте на основі Статі 3 абз. 3,

е) хоцьякый далшы акт, ознамліня або інформацію, котра ся односить к тій харті.

На доказ того ниже підписаны, котры на то мали повну міць, підписали тоту харту.

Выготовлене в Штрасбургу 5. новембра 1992 в анліцькім і французькім языку, причім обидва варіанты суть рівноцінны, в єднім выготовліню, котре буде уложене в архівах Рады Европы. Генералный таёмник Рады Европы пошле овірены копії членьскым штатам Рады Европы і каждому штату, вызваному припоїти ся к тій харті.